

Kalad otse laevast

FLAG: AktivRegion Ostseeküste
Schleswig-Holstein, Läänemeri, Saksamaa

Projekti ülevaade

Projekt on ühendanud edukalt kasvava nõudluse värskel kohaliku kala järele odava levinud IT-tehnoloogiaga. Projekti käigus töötati välja rannikupiirkonnast AktivRegion Ostseeküste püütud kala otsemüügi süsteem, mis põhineb dünaamilisel veebisaidil www.fischvomkutter.de. Kalurid saavad merel olles mobiiltelefonidega veebisaidile SMSi teel oma kalasaagi ja eeldatava randumisaja üksikasjad. Klientidele on näha, kus, millal ja mis kala sadamasse jõudes otse laevast müüa on.

Kontekst ja põhiprobleemid

Kalanduspiirkonnad Heikendorf, Laboe, Stein, Wendtorf, Schönberg ja Hohwacht asuvad Schleswig-Holsteini liidumaal Läänemere rannikul Kieli lahe ümbruses. FLAG on Läänemere ranniku aktiivse piirkonna Leader LAGi alarühm. Euroopa Kalandusfondi 4. telje rakendamine sellel Saksa liidumaal toimub tihedas koostöös süsteemiga Leader.

Piirkonna rahvaarv kokku on 63 493. Rahvaarv on viimastel aastatel kasvanud tingituna liidumaa pealinna Kieli lähedusest. Turism etendab olulist rolli piirkonna majandusarengus ja iseäranis piirkonna rannikukogukondades.

100 aastat tagasi oli Kieli lahe piirkonnas veel 3 000 kalurit. Nüüd on jäänud Läänemere ranniku aktiivsesse piirkonda ainult neli kalasadamat ja 59 väikest kalandusettevõtet. Peale praeguse keskkonna- ja majandusolukorra on ohus neist paljude äritulevik.

Kehv koostöö ja suhtlus kalurite ning majanduslikult dünaamilise turismi- ja kokandusvaldkonna vahel toodi FLAGi arengu üldstrateegias välja nõrkusena, mis vajab meetmete rakendamist.

Täpsemalt pärssisid värske kala otsemüügiga seotud ettevõtmisi teabe puudumine pakkumise kohta ja ebapiisavad külmutusvahendid. Turu tasandil on näiteks turska ja lesta üldjuhul võimalik hulgi müüa ainult madala (mõnel juhul 70 senti kilo) ning väga kõikuva hinnaga, kusjuures alternatiivturunduse kanalid on piiratud.

Projekti eesmärgid

Olukorda analüüsisid on FLAG seadnud endale järgmised eesmärgid:

1. suhtluse parandamine kalurite, turismispetsialistide ja kokandusvaldkonna vahel;
2. suurema tähelepanu pöördamine turismile kalanduspiirkonnas;
3. käibe ja kala otsemüügi suurendamine.

Seati järgmised arengueesmärgid:

- › rannikul asuvate paikkondade ligitõmbavuse suurendamine kohalike ja turistide jaoks;
- › piirkonna kalamajanduse ajaloolise ja praeguse tähtsuse esiletõstmine;
- › kalaostu muutmine elamuseks laevast toimuva otsemüügi ning ühise esitluse ja turunduse kaudu;
- › koostöö soodustamine turismispetsialistide, kutseliste kalurite ja kalarestoranide vahel;
- › sadamate parem lõimumine turismitööstusega;
- › otsemüügi, külmutusvahendite ja külmahela täiustamine.

Ots otsaga kokku: projekti „Kalad otse laevast“ esmane eesmärk on kiirendada majanduskasvu piirkonna traditsiooniliste kalandusettevõtete otsemüügivõimaluste suurendamise kaudu; muuta kalaost elamuseks; pakuda teavet kala ja kalanduse ajaloo kohta.

Vahemaade lühendamine kõrgema kvaliteedi ja keskkonnasõbralikumate meetodite saavutamiseks: projekt peaks soodustama ka CO₂-heite vältimist, mida põhjustavad pikad veomarsruudid oksjonisaalini. Projekti sihtrühmade hulka kuuluvad turistid ja ühepäevareisijad liidumaa pealinnast Kielist ning peale nende ka kohalik elanikkond, kellel kõigil on võimalik saada kasu kohalikust tervislikust mõistlikust ning maitsvast toidust.

Projekti kirjeldus

Projekti põhikomponent on dünaamiline veebisait www.fischvomkutter.de. See pakub platvormi silmapilkseks ja säästlikuks teabevahetuseks, et viia kokku kalurite ning tarbijate pakkumine ja nõudlus.

Kalurid edastavad merel olles veebisaidile SMSi teel teavet selle kohta, mis kala nad on püüdnud ja kus ning millal nad randuvad (randumiskohtade GPS-andmetega navigatsioonisüsteemide jaoks: andmeid on võimalik laadida alla tasuta kõikide standardsete navigatsioonisüsteemide jaoks veebisaidilt www.poisbase.com). Tarbijatel on võimalik teabele juurde pääseda ka nutitelefonide kaudu, mis säästab klientide aega, tarbetuid sõite ning pakub neile värsked saadusi soodsate hindadega.

Peale konkreetse teabe kalatoodete kohta pakub veebisait ka terviklikku teavet piirkonna kalamajanduse ajaloo, püügimeetodite, püütava kala tüüpide, asjaomaste kalurite ja rannikualade kaitsmisega seotud töö kohta. Lisateavet avaldatakse ka randumiskohtades asuvatel teabetahvlitel ja -brošüürides.

Teabetahvlid koosnevad täispuidust märkidest, mis paigutatakse igasse seitsmest randumiskohast Heikendorfst Hochwachtini. Teabebrošüüri, milles on kirjas otsemüügi kava, levitatakse kõikide turismiteabe tahvlite, kalandusettevõtete ja teiste kohalike partnerite kaudu.

Projekti idee ja kavad koostati 2009. aastal. Projekti viidi ellu vahemikul 2010. aasta kevadest kuni 2011. aasta kevadeni. Veebisait käivitus ametlikult jaanuaris 2011 ja projekti tutvustati pressile ning meediale märtsis 2011.

Põhiosalised

Algse idee edendada kala otsemüüki piirkonnas teabe esitamise kaudu teabetahvlitel, brošüürides ja dünaamilisel veebisaidil „Fisch vom Kutter“ töötas välja Uwe Sturm koostöös kalanduse töörühmaga (enne FLAGi loomist olemas olnud kohalik kalanduse töörühm). Uwe juhib Probstei sadama muuseumi ja on nüüd ka FLAGiga lõimumud Läänemere ranniku aktiivse piirkonna kalanduse töörühma kõneisik.

Uwel õnnestus luua motiveeritud sidusrühmade ja organisatsioonide võrgustik, tekitades projekti suhtes entusiasmi. Projektis osalejate hulgas on kalurid (näiteks Jan ja Erik Meyer, perekond Rönna, Björn Fischer ja Tilo ja Dirk Hohmann); mereorganisatsioonid (nt Probstei Wendtorfis, merebioloogia jaam Laboes, mereteabe marsruut Möltendorfis ja IFM-geomar Aquariumis) ning kohalikud ametiasutused (nt Wentorfi omavalitsus).

Projekti tulemused

Ehkki veel ei ole võimalik täielikult hinnata projekti „Kalad otse laevast“ pikaajalist mõju, täheldatakse juba, et võrreldes hulgimüügiga saavutatakse otsemüügi ja enda turundamise kaudu oluliselt kõrgemaid hindu (nt tur-safilee kilo 9 eurot). Seetõttu arvatakse, et parandatud on 11 asjaomase kalandusettevõtte majanduslikku stabiilsust ja ellujäämissuutlikkust. Peale selle on mõni kalandusettevõtte loonud täiendavaid tegevusalasid, laiendades tootevalikut (nt osa kalasaagi suitsutamine ja valmistamine toiduks), ning neil on nüüd 30–50% rohkem kliente.

Värskest püütud kala otsemüük ei ava mitte ainult kohalikele kaluritele uut müügikanalit, vaid muudab kalaostu ka elamuseks ning aitab seeläbi arendada vahetut kontakti klientide ja tootjate vahel.

Samas on tihenunud ka suhtlus kalurite, turismispetsialistide ja kokandusvaldkonna vahel ning kliendid saavad rohkem teavet, mis on aidanud soodustada kalamajanduse tugevamat lõimumist piirkonnaga.

Praegu kasutab veebisaiti umbes 21 000 külastajat kuus. Keskmiselt külastab veebisaiti iga päev 700 kasutajat, kes vaatavad üle kümne lehekülje. Üle 2 500 külastaja päevas kasutab saiti eriürituste ajal, nt pärast telereportaazi. Kohalikus meedias avaldatud teated on suunanud edukalt üldsuse tähelepanu kohalikele kalamajandusele, otsemüügi võimalusele ja veebisaidile (vt allpool).

Nendest positiivsetest tulemustest saavad enim kasu kaasatud kalurid, kelle põhitulu tuleb laevalt toimuvast otsemüügist. Peale selle toob otsemüük kasu keskkonnale (vähendades CO₂-heiteid) ja klientidele (kohalikud, kokandusvaldkond, turistid), kellel on tarnemeetodi kaudu võimalik saada kohalikke tooteid konkurentsivõimeliste hindadega.

Takistuste ületamine: peamised õppetunnid

Esinenud takistused puudutavad Euroopa Kalandusfondi 4. telje vahendite halduslikku rakendamist. Kalurite seisukohast kulus üsna kaua aega, enne kui täideti rahastamise nõuded, nt FLAGi ja selle arengustrateegia kinnitamine. Teiseks ei käsitata kõiki projekti kaasatud omavalitsusi kalanduspiirkonda kuuluvate ja seega rahastamiskõlblike piirkondadena. Need probleemid lahendati administratsiooni paindliku suhtumise ja tulemusliku toe kaudu. Lisaks koordineeriti projekti rakendamist vabatahtlikkuse alusel, mis tekitab pidevalt probleeme.

Projekti „Kalad otse laevast“ eduka rakendamise seisukohast peetakse olulisteks järgmisi tegureid:

- › uuenduslik projektiidee ja rakendus veebisaidi kaudu;
- › põhiosaliste pühendumus ja veenvus ning teiste osaliste koostöö ja suhtlus;
- › elukutseline suhtekorraldustöö ja kommunikatsioon ning kalurite ehtne esitlus.

Tulevikuväljavaated

Veebruaris 2011 otsustasid kõik Schleswig-Holsteini kalanduspiirkonnad luua ühise veebisaidi „Netzwerk Ostseefischerei und Nordseefischerei“ (Lääne- ja Põhjamere kalandusvõrgustik), mille kaudu hakatakse kogemusi jagama uute piirkondadega.

Selleks et rahuldada nõudlust keskkonnasõbralikult (mereimetajate ja -lindude kaaspüügita) püütava kala järele, mille hind on õiglane, kavandatakse kasutusele võtta enam alternatiivseid püügiviise ja taotleda kalanduse keskkonnaohutuse sertifitseerimist.

Projekti nähakse pikemas perspektiivis jätkuvana ja ELi vahendid olid mõeldud algusjärgu rahastamiseks algusest peale. Veebisaiti www.fischvomkutter.de haldab jooksvalt huvirühm „Kala otse laevast“, mis toetub motiveeritud vabatahtlikele, säilitades niiviisi kulude mõõdukuse.

Ülekantavus

Projekt on ülekantav teistesse rannikupiirkondadesse, mis vastavad kalatoodete otsemüügi nõuetele. See kätkeb kohalike otsemüügi eeskirjade täitmist (kooskõlas toiduohutuse ja -kontrolli nõuetega), sobivate randumiskohtade ning klientide (turistide, ostjate...) olemasolu. Veebisaidi ja SMS-süsteemiga seotud projekti tehnilist rakendamist peetakse seevastu üsna lihtsaks.

Kulud ja rahastamine

Projekti kogumaksumus: 20 000 eurot (ligikaudu)

- › Abikõlblikud kulud kokku: 15 426 eurot
- › Avaliku sektori toetus: 8 484 eurot
- › Rahastamismäär: 55% abikõlblikest kuludest

Hohwacht, Schönbergi, Wendtorfi, Steini, Laboe ja Heikendorfi omavalitsused toetasid kaasrahastamist võrdelisel alusel, arvestades kohalike kuludega.

Projekti rakendamist koordineerisid ja materjali teabetahvlitele valmistasid Probstei muuseum-sadamasse kaasatud inimesed vabatahtlikul alusel.

Projekti andmed

Nimetus: „Kala otse laevast“

Kestus: aasta (kevad 2011 – kevad 2012)

Juhtumiuuringu kuupäev: mai 2011

Projekti elluviija

AktivRegion Ostseeküste FLAG

Uwe Sturm, FLAGi juht

Projekti veebisait: www.fischvomkutter.de

Museumshafen Probstei, Ellernbrook, 24235 Stein

Tel: +49 43 421 1630, mob: +49 1 609 671 6899

post@museumshafen-probstei.de

FLAGi kontaktid

www.aktivregion-ostseekueste.de

Toimetaja: Euroopa Komisjon, Merendus- ja kalandusajade peadirektooraat, peadirektor.

Vastutuse välistamine: ehkki Merendus- ja kalandusajade peadirektooraat vastutab väljaande avaldamise eest üldiselt, ei vastuta ta selle sisu eest ega taga andmete õigsust.